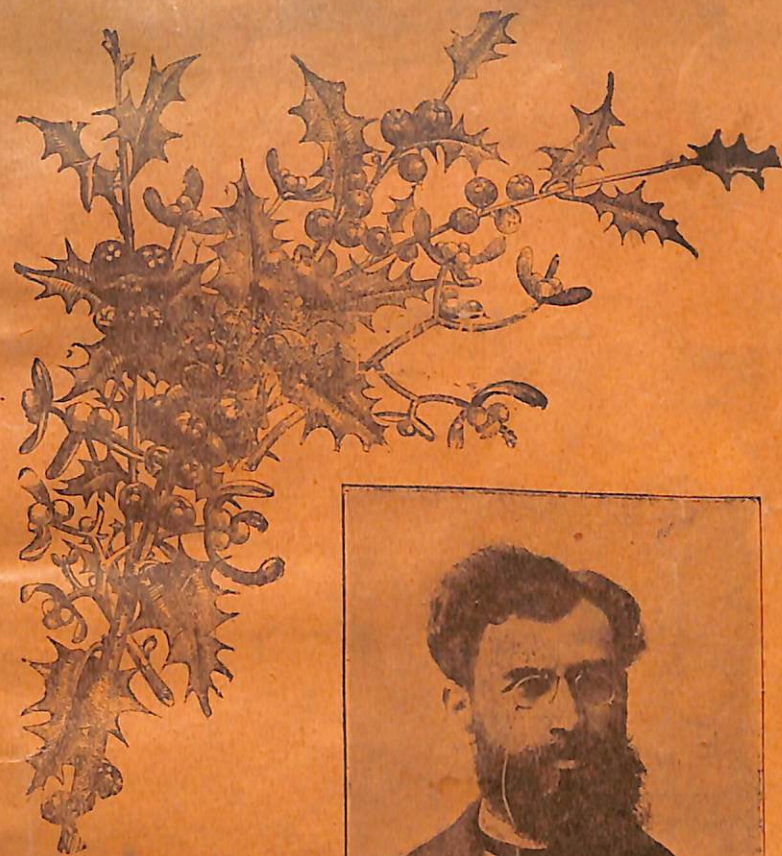

L. Unpublished
proofs of the same

9147. 92519

4-83

1912

ԱԻԵՏԻՔ ԱՐԱՍԻԱՆԵԱՆՑ

Ինքնակենսագրութիւն

1717

107 130 2011

107 ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՂԲԻՒՐ-ՏԱՐԱԶԻ 107

Ա-83

21036

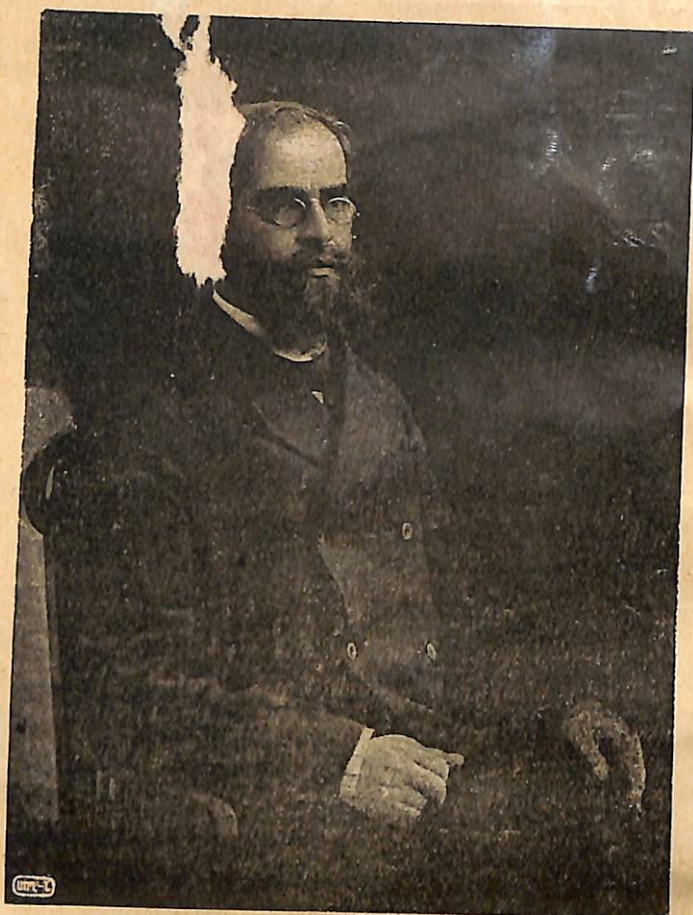
ԱՌԵՏԻՐ ԱՐԱՄԽԱՆԵԱՆՆԵՐ
ԵՂՈԳՂ ՈՂՈՐԱՄ

Գրքի մեր խնդրանքով և բնագիրը Արգիշտի-Տարազի սեպագրերով (Բրազ մեր խնդրանքով և բնագիրը Արգիշտի-Տարազի սեպագրերով)

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան «ՀԵՐՄԵՍ» Գրախոսարան փ. № 6
1912

ՀԱՅԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
7/11-1912

ԱԽԵՏԻՔ ԱՐԱՍԽԱՆԵԱՆՑ

Վ. Ագուլիսի մի առնամից, որի հնութիւնը ապացուցուում է տեղի ս. Շմաւոն եկեղեցու, այժմ հանգած, հին գերեզմանատան քարերի արձանագրութիւններով. ներկայ 1911-ին լրանում է այդ տոհմի նախնիքներից Խանդուլու մահւան (1611) երեք հարիւրամեակը. ըստ տոհմական շիրիմի արձանագրութիւնների՝ Խանդուլուն յաջորդում են Աղամջանը, վերջինիս՝ Թեանը, սրա որդին Հայրապետը (+ 1799 թ.), որի մասին յայտնի է, որ պարսից դրամ կտրող է եղել շրջանի համար (Վ. Ագուլիսը, ներկայումս մի աւան Նախիջևանի գաւառի, Երեւանի նահանգում, Արարատեան երկրի պարսից խանութիւնների հետ ուսաց տէրութեանն անցաւ միայն 1828-ին. գիւղը չի եղել բէկական, այլ սեփական հողերով). Հայրապետի որդի Արասխանի (+ 1858) անունով, նա ինքը և իր չորս որդիք գրեցին Որասխանեանքի Դրանցից Հայրապետը (+ 1892) յայտնի ազգեցիկ անձն էր. մեր հրապարակախօս և հասարակական գործիչ Աւետիքը, Մկրտումի (+ 1907) որդին է, ծնւած հին տոմարով 13 փետրւարի 1857 թ. Վ. Ագուլիսում, ուր և անց է կացրել իր մանկութիւնը մինչև 14 տարեկան հասակը, ուսանելով նախ ս. Շմաւոն եկեղեցու տէր Սիմոնի մօտ, ապա Հայրապետ Քալանթարեանի, ապա վանքի և վերջը 1867-ին հիմնած հայոց ծխական դպրոցներում, երբ այդտեղ գործում էր մի ուսուցչակոմս խումբ, որի մէջ էին Պերճ Պոստեան, Ռուբէն Ջալալեան, Սամուէլ Գիւլգաղեան և այլք: Որպէս զաւակ իր ժամանակի հարուստ ընտանիքի՝ 1870-ին հայրը դրկում է նրան Թիֆլիս, ուր հինգ ամիս պատրաստելուց յետոյ մտնում է ուշալ դպրոցը, որ և աւարտում է 1876 թւին: Թիֆլիս այդ տարիներում նա ապրում է նախ ֆրանսերէնի ուսուցիչ Բալտալոնի, ապա ուշալ դպրոցի հայերէնի ուսուցիչ Ստ. Պալասանի, ապա մի գերման ընտանիքում և այլ տեղեր: Պալասանի մօտ ապրած ժամանակ սկսում է հրատարակել Մշակ լրագիրը, որի սկզբնական աշխատակիցներից էր առաջինը. դրա շնորհիւ և Արասխանեանցը պատանի հասակից, ուշալ դպրոցի աշակերտ ժամանակ, ծանօթանում է Գրիգոր Արծրունու թերթի և ապա նաև անձնապէս նրա հրատարակչի, իսկ վերջինս խմբագրական ժողովների շնորհիւ նաև Բաֆ-

Հրապարակ
 Խանդուլու
 Արասխանեանք
 Զգար շաբաթ 2 1911
 XII

Ֆուհետ: Աշակերտութեան շրջանին է վերաբերում բժ. Բոկի «Գործնական խրատներ» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը և տպագրութիւնը, որպէս նաև նրա անդրանիկ յօդածը արհեստագիտական ուսման անհրաժեշտութեան մասին ծխակ. դպրոցներում (1875 թ.): Միջնակարգ դպրոցը աւարտելով՝ Արասխանեանցը նոյն 1876-ին ուղևորւում է արտասահման քաղաքատնտեսութիւն ուսանելու, կոչումն զգալով հրապարակախօսութեան և հասարակական գործունէութեան համար: Արտասահմանում երեք սեմեստր Լայպցիգի համալսարանում է ուսանում, լսելով քաղաքատնտեսութիւն (Ռոշերի մօտ), իրաւագիտութիւն (Վինդտշայդտի մօտ), պատմութիւն, փիլիսոփայութիւն. ապա համաշխարհային ցուցահանդէսի տարին 1878-ին անցնում է Պարիզ, ուր, մնալով երկու սեմեստր, ուսանում է նոյն առարկաները իրաւագիտական ֆակուլտէում, «Նոլլէժ դը Փրանս»-ում (Պոլ Լրոսա Բոլիէս, Լրասսէօր Շարլ Բլանի և այլոց) և Բուլծմիի հիմնած Ecole des sciences politique բարձրագոյն դպրոցում: Այդտեղ աւագանիական ընկերութեան մէջ նրա կարգացած երկու ռեֆերատները բանւորական ընկերութիւնների և առևտրական դաշինքների մասին յիշատակում են այդ դպրոցի ուսանողական annuaire-ի մէջ (1872 թ.):

Յիշելու է, որ Բերլինի կոնգրէսում հայկական հարցի քննութեան օրերում Պարիզի Temps լրագրում իբրև երկրորդ առաջնորդող տպւած անստորագիր յօդածը այդ հարցի առթիւ պատկանում է Արասխանեանցի գրչին: Արասխանեանցը սակայն թողնում է Պարիզը, գտնելով իր նախընտրած առարկաների դասաւանդութիւնը վատ գրւած այդտեղ, և անցնում նորից Գերմանիա, Ստրասբուրգի համալսարանը, ուր այդ ժամանակ դասախօսում էին պրոֆէսորներ Շմոլլէր (քաղաքատնտեսութիւն), Կլեմապ (ստատիստիկա, սոցիալական վարդապետութիւններ), Լաւաանդ (պետական իրաւունք), Զոմ (գերման իրաւունք):

Այդտեղ նա մնաց երեք տարի մինչև դոքտորական քննութիւն տալը 1882-ին: Շմոլլէրի քաղաքատնտեսական վարժոցի հիմնական անդամներից էր և այնտեղ պատրաստած աշխատութիւնների համար նա ստացաւ ֆակուլտէտի առաջին մրցանակը: Այդ տարիներին է պատկանում և նրա ծանօթութիւնը և բարեկամութիւնը ուսանց ծառայութեան մէջ գտնւած գուրք Գէօրգ Գէօրգիէիչ Մէկլէնբուրգ-Ստրեյկիցու հետ, իր մօր՝ Եկատերինա Միխայլովնայի կողմից ծոգքը կայսր Պաւլի (այդ մերձաւորութիւնից Արասխանեանցը օգտւեց մի միակ անգամ. յետագայում Մուրմ ամսագրի հրատա-

րակութեան թոյլտւութիւնը ստանալու համար): Ստրասբուրգում նա պատրաստեց իր մի գիտական հետազոտութիւնը Փրանսիական տնտեսական պատմութեան վերաբերեալ, որը արժանացաւ տպագրութեան Շմոլլէրի «Պետական և սոցիալական հետազոտութիւնների շարքում: Մասնագէտներին յայտնի է, որ այդ աշխատութիւնը առաջացրեց մի շարք այլ հետազոտութիւններ թէ Գերմանիայում, Փրանսիայում և Ռուսիայում, ինչպէս այդ երեւում է Ֆրիդրիխսէնի մի հատոր շարադրութիւնից և Հոգէի սրա առթիւ տպւած գրախօսականից մի քաղաքատնտեսական ամսագրում 1898 թւից: Արասխանեանի այդ աշխատութիւնը յիշում է ի միջի այլոց և Շեօնքէրգի քաղաքատնտեսական էնցիկլոպէդիայի մէջ:—Համալսարանը աւարտելուն պէս անմիջապէս նա հրաւէր է ստանում պրոֆ. Շմոլլէրից վերջինիս հրատարակած ամսագրում իր օգնական լինելու ձեռնարկով, պատրաստելով ակադեմիական կառիէրի համար, միաժամանակ ծառայելով և Գերմանիայի կենտր. ստատիստիկական պաշտօնատեղում: Բայց Արասխանեանցը այդ պատւաւոր առաջարկներից հրաժարւում է հայրենիքում գործելու ձգտման պատճառով: Ապա վեց ամիս անցկացնելով Բերլին և Մոսկւա, հոկտեմբերից 1882 թւի հաստատւում է Թիֆլիս, ուր, շարունակելով իր աշխատակցութիւնը Մշակիմ, որին նա աշխատակցում էր արտասահմանից, 1883—1885 դպրոցական տարիներում ընդհանուր պատմութեան ուսուցիչ է լինում Թիֆլիս, Ներսէսեան ու Գայիանեան դպրոցներում. 1884-ին, երբ Գ. Արծրունին դադարեցնում է Մշակը, Արասխանեանցը աշխատակցական մի խումբ կազմելով, առաջարկում է նրան գիշել իրեն Մշակի հրատարակութիւնը, որպիսի նպատակով իրարից անտեղեակ գործում էր և Բաֆֆին Գ. Միրզոյեանի և Ն. Աբելեանի հետ միասին, բայց ոչ մէկ և ոչ միւս խմբին չաջողեց Արծրունուց այդ արտօնութիւնը ստանալ: 1885—6-ին, երբ Պետական կալւածների մինիստրութեան Կովկասի լիազօր Տիխէեւին հարկաւոր եղաւ մի խումբ կազմել Անդրկովկասի պետական հողերի վրայ հաստատւած գիւղացիների անտեսական դրութիւնը ուսումնասիրելու համար, գիմում եղաւ նաև պ. Արասխանեանցին, որը, ընտրելով իր համար Նուրալ և Արէշի գաւառները, վեց ամիս շարունակ պտըտեց այդ երկու գաւառների բոլոր, մինչ երկու հարիւր գիւղերը, իսկ միւս վեց ամսում պատրաստեց իր աշխատութիւնը յանձն առած նիւթի մասին, որ և տպւեց «Материалы по изуч. быта госуд. крестьянъ въ Закавказ. краѣ», հատորներում: (Նոյն խմբի մէջ գործեցին ի միջի այ-

լոց և Ալ. Երիցեան, Դր. Վերմիշեան, իշխ. Ալ. Մ. Ար-
դութեան և այլք, ընդամենը քսան հոգի)։ Յիշելու է,
որ 1883-ին Արասխանեանցը, առաջին անգամ Կովկասում
առհասարակ, հրապարակական դասախօսութիւններ
արաւ քաղաքատնտեսութիւնից (նախկին Արծրունու
թատրոնում)։ Թեով եօթ դասախօսութիւններից երկուսը
«Ազգաբնակչական շարժումներ» և «Հողի արտադ-
րութիւնը և հասարակութիւնը» առանձին մշակումի
ենթարկելով լոյս տեսան գնդապետ Ալ. Մելիք-Հայկա-
զեանի առաջարկովն ու ծախքովը։ Յիշենք նաև երկու
հետազօտութիւն, որ նա կատարեց 1886 և 1887 թեա-
կաններին. մէկը Անդրկովկասի մետաքս թելի մանարան-
ների, միւսը Անդրկովկասի հայ առևտրի մասին, երկու-
սն էլ տպւած Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկե-
րութեան «Труды»-ների մէջ և առանձին էլ արտատպ-
ւած բրոշիւրներով։—1885-ի վերջերքը երբ Արծրունին
վերադարձաւ արտասահմանից «Մշակ» ի հրատարա-
կութիւնը վերսկսելու համար, նա հաւաքեց իր նախ-
կին աշխատակիցներին, բայց հէնց սկզբից երևան ե-
կաւ նրա և աշխատակիցների մեծամասնութեան մէջ
անհամերաշխութիւն թերթը առաջ տանելու պայման-
ների մասին. այդ ժամանակին է վերաբերում Բաֆֆու և
մի քանի այլոց հեռանալը Մշակից. նոյն այդ ժամանակ
Արասխանեանցը եղաւ մերձաւորագոյն աշխատակիցը
Մշակ-ում, բայց արդէն միայն քանի ամիս։ Արծրունին
առաջարկում էր Արասխանեանցին կոչել Մշակի հրա-
տարակիչ և լինել իր խմբագրական օգնականը, թերթը
երկուսի ոյժերով առաջ տանելու համար. այդ առթիւ
ծագած տարաձայնութեան հետևանքով Արասխանեանցը
նազ առնւազ ետ քաշեց Մշակից, և յարաբերութեանց
լարւածութիւնը իր լուծումն ստացաւ անձնական ծա-
նոթութեան խզումով։ 1887-8 թւին նա նորից պաշ-
տօնավարեց Ներս. դպրանոցում և դրա արդիւնքն
հղաւ նրա «Արևելեան ազգերի հին պատմութիւնը»
ծանօթ և գնահատւած դասագիրքը (տպ. 1892-ին)։
1888-ին նա հիմնում է «Առևտրա-Արդիւնաբերական
կուրսեր» (ռուսաց լեզուով), ուր, բացի իրենից, հրա-
ւէրքով դասախօսում էին յայտնի մասնագէտներ Ան-
դրկովկասի այլ և այլ արդիւնաբերական ճիւղերից։
Սկզբից արդէն այդ կուրսերը բաւական թւով վճարով
ուսկնդիրներ ունեցան, իսկ յաջորդ տարին խոստաց-
ւում էր աւելի մեծ յաջողութիւն, բայց Արասխա-
նեանցը վճռում է փակել այդ ապահով ապագայ խոս-
տացող կուրսերը, ամբողջապէս զինքը իր սրտին
աւելի մօտ գործին նւիրել կարենալու համար։ Դա
էր հանրաժանօթ «Մուրն» ամսագիրը, որը նա սկսեց

հրատարակել 1889-ի յուշևարկից, շարունակելով այն մինչև 1900 թ. յուսիսը, տասներկու տարի անընդհա-տաբար, մինչդեռ, որպէս յայտնի է, Մ'ուրճի նախորդները՝ Հիւսիսամայլ, Կոռնկ, Փորձ հագիւ կա-րող եղան 4—6 տարի հրատարակել։ Զնշելով կու-տակած պարօքերից, 1900-ին նա իր ամսագրի հրա-տարակութեան իրաւունքը վաճառեց պ. Կոստ. Կրա-սիրնիկեանին, զինքը մի քանի տարի նւիրելով հան-քային և այլ մասնաւոր գործերի և կաթինետային գրաւոր ուղեստութիւնների, առջ տանելով մանա-ւանդ նւթեր ժողովելը մի «Արեւելագիտական հանրա-գիտարանի» համար, որ նա հասցրեց 5 խոշոր ձեռա-գիր հատորների։ 1905-ի թուրք-հայկական ընդհա-րումներին նա ընտրուում է Թիֆլիսի Դենտրոնակայն նպաստամատոյց յանձնաժողովի անդամ, և լինելով միաժամանակ Մոզնու եկեղեցու երէցփոխ (1904—1906), երկու տարի պատասպարեց մինչև վաթսուն հոգի ար-կածեալ գաւառացիների՝ եկեղեցու բակում եղած շինութիւնների մէջ, հայթայթելով նաև նրանց ապ-րուստը թէ նպաստամատոյցից և թէ ձեռքից եկած այլ միջոցներով։ Նոյն 1905-ին, երբ ներքին գործերի մինիստր Բուլիգինին այլ և այլ ազգութիւններն իրենց պետիցիաներ տալու իրաւունքը տրւեց, և այդ առի-թով մեծ ժողով գումարեց Թիֆլիս, Արասխանեանցը ընտրեց և գործոն անդամներից եղաւ հայկական պետիցիան մշակելու և կառավարութեանը մատուցա-նելու Յանձնաժողովի։ 1906 վերջերքը Արասխանեան-ցին տեսնում ենք անդամ մի պատմիչութեան, որին յանձնարարւած էր նպաստամատոյցի կողմից Ռուսիայի հայաշատ քաղաքներում պրոպագանդա անելու և կազմակերպելու ժողովարարութեան գործը յօգուտ Անդրկովկասում անբերրութիւնից և թուրք-հայկական ընդհարումներից ֆուսուած գաւառների։ Ան-դամ էր Թիւրքա-հայոց սովեաների կոմիտէի (Թիֆլ., 1907-8 թ.), Նոյն տարիների գործ է Արասխանեանցի ձեռնարկութիւնը Կարլ Մարքսի հռչակաւոր «Կապի-տալ» երկը թարգմանելու, որի հրատարակութիւնը դեռ ևս սպասում է կարող հրատարակչի։ Այդ տա-րիներում մենք նրան տեսնում ենք աշխատակից 1906—7-ին պ. Գ. Մելիք-Կարապետեանի հրատարա-կած «Արշալոյս» օրաթերթին, ուր, բացի մի շարք առաջնորդողներից, տպւում էր Արասխանեանցի ընդ-հանուր ուղարկութիւնը գրաւած «Հայրենական խո-հանուր ուղարկութիւնը գրաւած «Հայրենական խո-հանուր ուղարկութիւնը գրաւած «Հայրենական խո-հանուր ուղարկութիւնը գրաւած

դիրքերը որպէս նրա վարչութեան անդամ, իսկ 1909-ին դրա հետ միասին նա հրաւիրւում է Կովկ. Հայ. Բարեգ. Ընկ. խորհրդի կողմից ընկերութեան գրադարանը կարգի բերելու համար: Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսի էջմիածին ժամանելուց յետոյ հրաւեր ստանալով էջմիածնից ձեւարանում քաղաքատնտեսութիւն և ընդհ. պատմութիւն դասաւանդելու համար, Արասխանեանցը թողնում է վերոյիշեալ պաշտօնները ու մեկնում էջմիածին, ուր, բացի ուսուցչութիւնից, նշանակւում է Կաթողիկոսի կողմից անդամ միայն մի տարի գոյութիւն պահպանած Կենդրոնական Ուսումնական Եանձնաժողովի, որը նրան ընտրում է իր քարտուղար և Վեհափառի առաջ Եանձնաժողովի կողմից զեկուցանող: Միաժամանակ Շիրակի չորս հարիւր հայ ընտանիքների կողմից երկու լիազօրներից մէկը նշանակւած լինելով Խօթավանքի ընդարձակ կալածքում բնակութիւն հաստատելու գործի համար, Արասխանեանցը դրանով միայն մի աւելորդ առիթ ձեռք բերաւ էջմիածնական անթափանցելի մթնոլորտի հետ աւելի մօտ ծանօթանալու համար, որի մասին նա առաջ միայն ի լրոյ գիտէր: Նա գտաւ, որ բուն ձեւարանը, այսինքն լսարանական մասը դրւած է կատարելապէս հակադիտական հիմունքների վրայ, և այդ պատճառով ձեւարանը աւելի բացասական բան դրական հետեանքներ է տալիս: Ուսուցիչ ֆնաց նա ձեւարանում հազիւ երկու տարի, (1909—11): Ի վերջոյ յիշելու է, որ Արասխանեանցը գործօն մասնակցութիւն է ունեցել Կովկ. Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովներում մօտ երկու տասնեակ տարիների. առանձնապէս վեր հանելու է այն, ուր ընկերութեան (Խուղադեան) որբանոցը Արասխանեանցի մտքի յղացումն է, մինչդեռ ընկերութեան խորհրդի առաջարկը եղել էր Խուղադեան կտակի ֆոնդի հանրակացարան բացանելը: Վերջին մի երկու տարին, տեսնելով իր հայրենի գիւղի հասարակական գործերի աւեր վիճակը, մեծ ջանքեր է գործ դնում գիւղի առաջընթացութեան վրայ, աշխատելով կանոնաւորել խանգարւած աղբիւրների վերականգման վրայ, ջանքեր անելով հայրենի գիւղի ու նրա շրջակայ մի քանի տասնեակ գիւղերի համար մանր վարկի ընկերութիւն հիմնելու և այլն: Ունի գետեղած երկու յօդւած «Աղբիւր»-ում և բաւական թւով «Տարազ»-ում և գերման, ռուս և հայ այլ և այլ թերթերում: Տարազի խմբագրի Թիֆլիսից բացակայութեան ժամանակ (1896 թ. Նիկոլայ II Թագաւոր Կայսեր թագադրութեան) մի քանի ամիս եղել է և նրա փոխ-խմբագիրը:

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ, ՄԱՆԿԱՆԱԲԺՈՎԱԿԱՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ,
ԲՆԱՆԱԳԱՏԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԳԻՏԱԿԱՆ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Ջ Ա Ր Դ Հ Ա Ն Դ Ե Ս Ն Ե Ր Ի

Հրատարակում են ձուր, բազմաբովանդակ, մասնակցու-
թեամբ մեր և եւրոպական յայտնի գրականագէտների,
արեւատագէտների, գեղագէտների և մանկավարժների:

Անընդհատ **30** տարիներ լոյս տեսնող ԱՂԲԻՐԻ և
23 ձիգ տարիներ հրատարակող Տարազի մասին ասել,
թէ ինչպէս լոյս կը տեսնի 1913 թւականին ԱՂԲԻՐԻ
իր **31**-րդ տարիշրջանում, կամ ՏԱՐԱԶԻ իր **24**-րդ տա-
րիշրջանում, մենք վայելուչ չենք գտնում խօսքերով ասել:
Այդ խօսքը պատկանում է հայութեան: Մենք անտրտունջ
կը շարունակենք մեր գործը, թեալ ինչպիսիքով ԱՂԲԻՐԻ
չորրորդ տասնամեակը, այնպէս, ինչպէս թելադրում է մեզ
մեր գիտակցութիւնը: Մենք ծառայում ենք մեր սի-
րած գործին, հաւատարիմ մեր կոչման, Իսկ վերջը, մի օր
եթէ հայութիւնը սթափւի, նա թող իր նախորդից հաշիւ
պահանջէ և լինի նրա դատաւորը: Իսկ մենք անվատ կըն-
թանա՞ք աւելի մեծ խնդակցութեամբ և 1913 թւականին:

1913 թ. յաւերածներն ու պրէմիաները՝

I. Ս. ՍԱՀԱԿ: II Ս. ՄԵՄՐՈՊ: III Հայոց վեհափառ
Հայրիկը Օճականում: IV ՎԵՀՎՓԵՌ ԻԶՄԻՐԼԵՄԻ: (18 գոյնով)
V ԻԶՄԵՆ Ս. ՏԱՃԱՐԸ: VI Ս. ԷԶՍԻԱՄԻՆ 18-րդ ԳԱՐՈՒՄ:
VII ՎԵՀՎՓԱՌ ԻԶՄԻՐԼԵՄԻ ՈՒՂԵԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ: VIII
ՊԵՆԻ ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԻ: IX Վեհափառ Իզմիրեան Սանահնում:
X Իր շխարհով: XI ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ: XII Ներսիսեան ու-
սումնարանի հիմնադրութիւնը: XIII ՇՔԱՆՈՒՐԸ ՍԱՆԱՀ-
ՆՈՒՄ: XIV ՊԱՏԳԱՄԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ: XV Գեղա-
փնչիկ-օրացոյց 1913 թ. XVI ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ:
XVII ՏՕՐԻ ԵՒ ՄԱԼԻ: XVIII Թատրոն և երաժշտութիւն:
XIX ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ: XX ԱՂԲԻՐԻ ԱԿՈՒՅՔ: XXI ՄԱՆ-
ԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ: XXII Ինքնուրոյն սի պիւլո: XXIII Հա-
զար-հինգ-հարիւր ամեակ հայ գրի: XXIV Չորս-հարիւր
ամեակ Հայ տպագրութեան: XXV ԽՕՍՔ ԵՒ ԳՈՐԾ:

Բաժանորդագրութեան պայմաններ

ԱՂԲԻՐԻ տարեկան **3** ռ. (Արտասահման **5** ռ.) ԱՂԲԻՐ-
ՏԱՐԱԶ բոլոր յաւերածներով և պրէմիաներով տարեկան
10 ռ. (Արտասահման **13** ռ. կամ **50** ֆր.)

Դպրոցական աշակերտների համար
ԱՂԲԻՐ-ՏԱՐԱԶ բոլոր 25 յաւերածներով,
պրէմիաներով տարեկան **5** ռ., ԱՂԲԻՐԸ ա-
ռանց պրէմիաների **2** ռ.

Ապառիկ և մաս մաս բաժանորդագրութիւն չէ ընդունում:

Հասցէն՝ Тифли. Редакция „АГБИОР“ կամ „ТАРАЗ“.

Tiflis, (Caucase) Direction Agbūr կամ Taraz.

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0421633

